

CALEA MÂNTUIRII

Săptămânal editat de Centrul de Studii Teologice-Istorice și de Prognoză Pastoral-Misionară al Facultății de Teologie Ortodoxă Arad.
Redactor fondator (1935): Preot Ilarion V. Felea. Apare cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Timotei, Arhiepiscopul Aradului

Curăția inimii în tradiția răsăriteană

Tema propusă se situează în domeniul spiritualității ortodoxe răsăritene, mai precis, în cel al misticiei. Ca disciplină teologică *Mistica* este relativ nouă, însă ca realitate trăită în sânul Bisericii ea este experiența însăși a creștinismului. Născută din dorința omului de a cunoaște pe Dumnezeu, poate fi definită ca, „unire trăită a ființei omenești cu ființa lui Dumnezeu, în virtutea asemănării harice” (Nichifor Crainic, *Curs de Teologie Mistică*, Iași, 1993). Așadar scopul misticiei răsăritene este unirea omului cu Dumnezeu.

Dar pentru a ajunge la această treaptă, omul trebuie să parcurgă mai multe etape. Sintetizând întreaga experiență ascetică a sec. IV, avva Evagrie Ponticul (†399) stabilește în viața duhovnicească trei mari etape care duc în final la unirea omului cu Dumnezeu. Acestea sunt: curățirea, iluminarea și desăvârșirea.

Prima etapă și anume aceea a curățirii sau a purificării are drept scop nepățimirea sau *apatia*, termen în jurul căruia Sfântul Maxim Mărturisitorul (†662) dezvoltă o întreagă teologie. Mai precis *apatia* este insensibilitatea sufletului față de patimi, lucru obținut printr-un intens exercițiu ascetic. Acest efort ascetic de purificare cuprinde întreaga ființă a omului, inclusiv inima.

Asupra a ceea ce reprezintă inima, și curăția inimii în tradiția patristică răsăriteană, ne vom opri în rândurile care urmează.

În Vechiul Testament termenul *inimă*, definește centrul spiritual al ființei umane, nu doar emoțiile și sentimentele. Noul Testament preia gândirea vechi-testamentară referitoare la inimă. Despre Maica Domnului spune Sfântul Evanghelist Luca (2, 19) că păstra toate cuvintele spuse despre pruncul Iisus, punându-le în inima sa. În acord cu scrierile Sfântului Apostol Pavel creștinul trebuie să aibă „gândul lui Hristos” (I Corinteni 2, 16), dar în același timp și „inima lui Hristos” (Efeseni 3, 17), plinitorul desăvârșirii.

În tradiția ascetică timpurie (sec. IV-VI), scriitori precum Origen, Evagrie Ponticul și Dionisie Areopagitul tind să neglijeze rolul inimii, în favoarea rațiunii, a minții. Alți cuvicioși părinți cum este și Sfântului Ioan Scărarul, acordă inimii un rol important. El percepe cu claritate modul în care păcatul răsare din gânduri sau chiar în minte și cum ajunge în trup prin inimă. avva Ioan

de Gaza scrie: „Paza inimii înseamnă că cel care se află în război cu demonii trebuie să-și țină mintea trează și curată” (*Filocalia Românească*, Vol. IX).

Există o relație reciprocă între minte și inimă, chiar dacă literatura ascetică nu definește precis lucrul acesta. Ele sunt aspecte interactive ale ființei omenești. În măsura în care sunt integrate, fiecare din ele duce la Dumnezeu. În același timp, demonii folosesc orice mijloc de a ne ispiți. „Dacă îi biruim cu mintea, ne vor ataca trupul; dacă îi biruim și acolo vor încerca să se strecoare în inimă”, (Sfântul Ioan Scărarul, *Scara, Filocalia Românească*, vol. IX). Pentru Sfântul Isaac Sirul (sec. VII) inima este trupul; inima este organul central, simțul simțurilor, intermediarul între ordinea sufletească și cea fizică (*Filocalia Românească*, vol. X). Sfântul Grigorie Palama (†1359) vorbește despre inimă ca „trupul cel lăuntric al trupului” (*Filocalia Românească*, vol. VII), idee preluată din teologia și mistica Sfântului Grigorie de Nyssa (†395).

Revenind la învățătura Sfântului Ioan Sinaitul, din celebra sa lucrare *Scara* vom spune că autorul face o distincție mai clară între inimă și minte. Păcatul inimii este mai grav, în sensul că este mai greu de recuperat, de depășit. Prin urmare, mintea trebuie să apere inima, împotriva tuturor imaginilor rele, ea fiind „ochiul inimii”. În contrast cu această dimensiune vizuală a minții, funcția inimii este una sacramentală. Ca organ unificator al întregii ființe omenești, inima trebuie să se ofere lui Dumnezeu. Mintea are nevoie de curățire prin efort ascetic; inima în starea ei normală așteaptă doar să fie iluminată prin harul lui Dumnezeu.

Inima este centrul ființei umane. În *Omilia 15*, Sfântul Grigorie de Nyssa învață că inima nu este doar organul principal, ci organul organelor. Ca organ fizic, inima este doar un punct simbolic de convergență, un loc integrator, prin care ne întâlnim cu Dumnezeu, cu noi înșine, cu ceilalți și cu cosmosul în totalitatea lui. Deschiderea față de Dumnezeu și lume se face prin inimă, Dumnezeu însuși fiind mângâitorul inimii după cum ne învață Sfântul Marcul Ascetul când zice: „Mângâierea inimii este nădejdea în Dumnezeu iar supărarea ei o aduce grija trupească” (*Filocalia Românească* vol. I).

Ființa umană este un mister. Tot astfel este și inima omului. Nimeni nu o cunoaște în afară de Dumnezeu. Dumnezeu este Cel care cunoaște tainele inimii, așa cum găsim exprimat în Sfânta Scriptură. Prin urmare, Dumnezeu ne cunoaște cel mai bine, în modul cel mai intim (I Samuel 16, 17; Luca 16, 15).

Din sumar

◆ 13 ani de la plecarea la Domnul a Patriarhului Teoctist

pagina 4

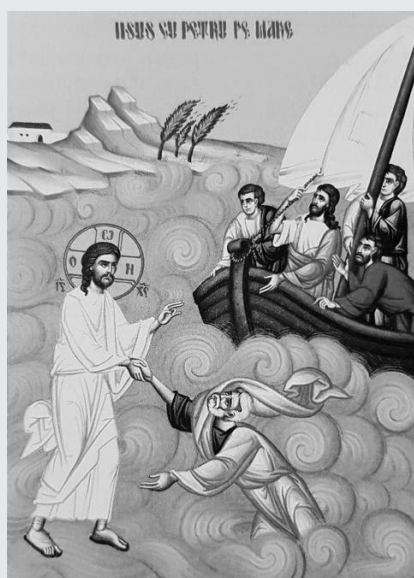
◆ Știri

pagina 6

Continuare în pagina 5
Ierom. Nicolae M. TANG

Milostenia deschide cerurile

Duminica a IX-a după Rusalii - Umblarea pe mare și potolirea furtunii

„În vremea aceea Iisus a silit pe ucenici să intre în corabie și să treacă înaintea Lui, pe țărnul celălalt, până ce El va da drumul mulțimilor. Iar dând drumul mulțimilor, S-a suit în munte, ca să Se roage singur. Și, făcându-se seară, era singur acolo. Iar corabia era acum la multe stadii departe de pământ, fiind învăluită de valuri, căci vântul era împotriva. Iar la a patra strajă din noapte, a venit la ei Iisus, umblând pe mare. Văzându-L umblând pe mare, ucenicii s-au înspăimântat, zicând că e nălucă și de frică au strigat. Dar El le-a vorbit îndată, zicându-le: Îndrăzniți, Eu sunt; nu vă temeți! Iar Petru, răspunzând, a zis: Doamne, dacă ești Tu, poruncește să vin la Tine pe apă. El i-a zis: Vino. Iar Petru, coborându-se din corabie, a mers pe apă și a venit către Iisus. Dar văzând vântul, s-a temut și, începând să se scufunde, a strigat, zicând: Doamne, scapă-mă! Iar Iisus, întinzând îndată mâna, l-a apucat și a zis: Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit? Și suindu-se ei în corabie, s-a potolit vântul. Iar cei din corabie I s-au închinat, zicând: Cu adevărat Tu ești Fiul lui Dumnezeu. Și, trecând dincolo, au venit în pământul Ghenizaretului.” (Matei 14, 22-34)

După ce potolește foamea mulțimilor ce l-au urmat în pustie, Hristos îi trimite pe oameni la casele lor. Pe ucenici, spre a-i feri de slava deșartă și de posibilele laude ale mulțimii saturete îi trimite înaintea Lui în ținutul Ghenizaretului. El S-a retras în munte și prin aceasta ne învață să căutăm timp potrivit și loc potrivit în care să ne facem netulburați rugăciunea. Sfinții Părinți spun că rugăciunea de zi e de argint, cea de noapte e de aur.

Dar pe mare, departe de Iisus, se iscase o furtună mare și viața apostolilor era în pericol. Acum ucenicii nu-L mai au pe Hristos în corabie, ca și înainte (vezi Matei 8). Acum Domnul nu vine de îndată la ei ci îi lasă să-i încerce frica, ca așa să se gândească la El, să-și dorească să fie cu El. Așa și noi, doar când ne aflăm în încercări grele ni-L dorim pe Hristos. Doar atunci ne aducem aminte de Dumnezeu, pe marginea prăpastiei. Hristos când vrea să scape pe cineva de necazuri, aduce pe capul lui și altele mai cumplite și mai înfricoșătoare. Să ne uităm la ucenici! Nu erau de ajuns noaptea adâncă, vântul, valurile, corabia clătănându-se că pe deasupra văd și o nălucă și încep să strige.

Domnul înăsprește necazurile când vrea să te scape de ele. Avraam, înainte de a i se făgădui mulțimea de urmași ce o va avea, i se cere jertfirea fiului Isaac. Dar pentru dragostea lui pentru Dumnezeu primește ca răsplată înmulțirea neamului său. Suferințele cele mai groaznice se îndură cu ușurință când știi că sfârșitul lor bate la ușă.

De multe ori, și azi, când apare Dumnezeu deasupra valurilor vieții acesteia, ni se pare că El ar fi o nălucă. Când crezi că nimic nu se mai poate face într-o situația,

apare Cineva care îți spune că există o scăpare, și nu îți vine a crede. Așa lucrează Dumnezeu. De câte ori nu e luată în răs credința? De câte ori minunile lui Dumnezeu ni se par a fi niște fapte petrecute cândva, sau simple povești? Și de aceea, datorită puținei noastre credințe, Dumnezeu pare a fi o nălucă. Auzim adesea: „dacă Dumnezeu ar exista nu ar fi atâtea boli”, sau „dacă Dumnezeu există, de ce se întâmplă atâtea necazuri?” și așa gândea și Petru: „Doamne dacă ești Tu...”

Petru îndrăznește la cuvintele Domnului. Își arată dragostea de Stăpânul Său. El crede nu numai că Hristos poate merge pe apă, ci că și pe alții îi poate face să meargă la El, pe apă. Se bucură Petru, nu atât că merge pe apă, cât că merge la Hristos. Dar iată că vântul care bătea, îl face să se îndoiască. Uită-te la Petru: a biruit primejdia cea mare, marea cu valurile ei, dar a fost biruit de vânt. Așa e și omul: de multe ori reușește în fapte mari, dar e înfrânt în cele mici. Ne putem întreba de ce Hristos nu a potolit vântul? Pentru că era nevoie de credința lui Petru. Când noi nu facem ce trebuie, nici Dumnezeu nu stă alături de noi. Pentru a arăta că nu tăria vântului l-a făcut să se scufunde, ci puținătatea credinței, Domnul îi spune: „puțin credinciosule!” Dar la strigătul din gura morții, Domnul îl scoate pe Ucenicul Său din apă. Hristos face cu Petru ceea ce face o pasăre cu puiul ei, sprijinindu-l cu aripile și aducându-l în cuibul de unde căzuse.

După acest eveniment, corabia ajunge cu bine la Ghenizaret și oamenii îl recunosc pe Hristos și-L primesc cu bucurie, semn că El trecuse pe acolo și în alte rânduri și săvârșise minuni mari. Credința nu slăbise în

acest răstimp, ba chiar sporise. Să fim și noi ca și locuitorii Ghenizaretului. Să alergăm la El, să ne atingem de El, da de ce zic să ne atingem, să ne împărțăm cu El! Sfânta Liturghie e chiar Cina cea de Taină pe care El o săvârșește. Când preotul întinde mâna să-ți dea Împărțășania, gândește-te că Hristos e cel ce Își întinde mâna spre tine. Ne dă să ne săturăm cu Sfântul Lui Trup. Să nu fim lupi, când ne hrănim cu Mielul!

Dacă Dumnezeu nu S-a cruțat pentru noi, ce nu am merita, dacă noi nu ne cruțăm banii și sufletul pentru care Hristos a murit! „De vrem să cinstim jertfa cea fără de sânge, spune Sfântul Ioan Gură de Aur, atunci să ne aducem sufletul curat, de aur. Nu prin vase de aur cinstim noi Biserica. Biserica nu e locul unde se adună vase de aur și lucruri scumpe, ci loc de adunare al îngerilor și al sufletelor de aur.”

Vrei să cinstești Trupul lui Hristos? Dă haina celui gol, adapă-l pe cel însetat, primește-l pe cel gol și dat afară de toți. Trupul lui Hristos de pe altar nu are nevoie de veșminte prețioase, ci de suflete curate, dar cel gol, flămând, are nevoie de multă îngrijire. Cinstește-L pe Hristos cu cinstea pe care El ți-o cere, cheltuind cu săracii avuția ta.

Înainte de a face daruri bisericii, faceți milostenie. Dumnezeu primește orice dar, însă milostenia în mod aparte. Nimeni nu te ține de rău dacă împodobesti biserica, dar Hristos te amenință cu iadul dacă treci cu vederea pe fratele tău. Darurile făcute bisericii pot fi furate, dar ceea ce dai fratelui tău rămâne pe veci, căci I-ai dat lui Hristos.

„Odată, un preot a spus într-o zi că se va face la biserica unde slujea o colectă pentru o femeie căreia i se amputaseră ambele picioare. Ea avea nevoie să-și cumpere un cărucior. Am luat și am pus bani puțini în colectă, povestea parohul. Îmi dădeam seama rușinat că mare lucru nu am adunat. Am văzut apoi că a apărut o fată în biserica noastră. Era și ea tot într-un picior, căci celălalt îl avea amputat și umbla în cârje. Și a venit acea tânără în cârje, fără un picior, a ajuns în față (că la noi colecta se adună în față, acolo vin oamenii și pun banii într-o farfurie). Mi-am dat seama că avea niște haine ponosite, dar mai poseda ceva. Deținea doi cercei; erau cercei primiți de la mama sau de la bunica ei, căci era un model vechi, erau doi cercei din aur. Și i-a scos de la urechi și i-a pus acolo în cutia aceea, după care și-a târât cârjele și a plecat afară. Eu atunci, în momentul acela, când mi-am dat seama ce haine are pe ea, am realizat că de fapt ea dăduse tot. Ea avea un picior tăiat. Preotul s-a dus și a luat cerceii din farfurie și a fugit după ea; ieșise pe ușă afară, căci era sfârșitul slujbei, și i-a spus: - Uite, tu nu ai bani, nu trebuie să dai tu; lasă că mai facem colectă și o să adunăm bani

PREDICĂ

pentru femeia respectivă. Nu trebuie ca să dai tu cerceii aceștia, ia-ți cerceii înapoi. Fata s-a întors spre slujitorul bisericii și cu o voce foarte calmă i-a spus: Părinte, eu nu v-am dăruit dumneavoastră cerceii aceștia, eu I-am dăruit lui Hristos. Așa că dumneavoastră nu mi-i puteți da, că nu-s ai dumneavoastră! Și încet, încet, târându-și cârjele (și nu am mai văzut-o de atunci), a plecat.”

Bogăția noastră poate fi cheia ce deschide Împărăția cerurilor. Bunurile cu care Dumnezeu ne-a binecuvântat sunt semințele pe care prin milostenie le răsădim în ceruri și rodesc și roada lor rămâne veșnic. Milostenia deschide cerurile: „rugăciunile tale și milosteniile tale s-au suit, spre pomenire, înaintea lui Dumnezeu.” (F. Ap. 10, 4) Milostenia e mai de cinste ca fecioria. Ne amintim că fecioarele care n-au făcut milostenie au fost date afară din cămara de nuntă, ba nici nu au intrat.

Spunea Sfântul Ioan Gură de Aur „Virtutea e ușoară și păcatul este greu. A face milostenie e mai ușor și fără bătaie de cap”. Dumnezeu nu ne-a dat porunci grele, ci porunci ușoare și ușor de îndeplinit. Prin milostenie putem câștiga Împărăția cerurilor. Vorbind despre cei doi bani ai văduvei, Sfântul Ioan Scărarul spune: „Cu doi bănuți s-a cumpărat Împărăția cerurilor” (Scara, XVI, 5) Dar Sfântul Ioan Gură de Aur, merge mai departe și zice: „Dacă Dumnezeu nu S-a cruțat pe Sine pentru noi, ce nu am merita noi oare, dacă am cruțat banii și nu am cruțat sufletul, pentru care Hristos nu S-a cruțat, ci a murit... Cinstește-L pe Hristos cu cinstea pe care El ți-a poruncit-o, cheltuind cu săracii avuția ta.”

A-L vedea pe Hristos în săracul de lângă tine, a-L vedea pe Hristos în bolnavul de lângă tine, a-L vedea pe Hristos în semenul tău care își cere ajutorul e un act de slujire a lui Hristos. Dând aceluia din puținul tău, îi dai lui Hristos.

Să semănăm milostenia cu dărnicie ca să secerăm rod bogat și să dobândim bunătățile cele veșnice de care să ne învrednicim cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava, cinstea și puterea, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, în veci Amin”!

Pr. Sorin Ioan ILOTA

13 ani de la plecarea la Domnul a Patriarhului Teoctist

După 21 de ani de păstorie ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, a trecut la cele veșnice în data de 30 iulie 2007.

Făcând referire la misiunea desfășurată de înaintașul său, actualul Patriarh al României a prezentat o sinteză a acesteia.

„După anul 1990, Părintele Patriarh Teoctist a folosit libertatea pentru a urma tradiției românești privind prezența activă a Bisericii în societate”.

„A răspândit lumină și speranță prin multele biserici construite din temelie, prin multe canonizări de sfinți români, prin reintroducerea religiei în școlile publice, prin reactivarea asistenței religioase a preoților de caritate în unitățile militare, în spitale și în penitenciare, prin înființarea multor centre social-filantropice pentru persoanele defavorizate, precum și prin înființarea de cabinete ori centre social-medicale”.

Patriarhul Teoctist, pe numele lui de mirean Teodor Arăpașu, s-a născut în data de 7 februarie 1915 în satul Tocileni, județul Botoșani. A fost cel de-al zecelea copil al familiei Dumitru și Marghioala Arăpașu.

A intrat în mănăstire fiind numit frate la Mănăstirea Vorona în anul 1928, apoi la Mănăstirea Neamț în anul 1931.

Teodor Arăpașu a absolvit Seminarul Monahal de la Mănăstirea Cernica în anul 1940. A fost tuns în monahism la Bistrița, județul Neamț, sub numele Teoctist în data de 6 august 1935 și hirotonit ierodiacon în data de 4 ianuarie 1937.

În anul 1940 s-a înscris la Facultatea de Teologie din București, absolvind studiile de licență în 1945. În paralel, a îndeplinit diferite funcții administrative în cadrul Arhiepiscopiei Bucureștilor.

În data de 1 martie 1945 a fost transferat la Centrul Eparhial din Iași, fiind hirotonit ieromonah în data de 25 martie 1945 și hirotesit arhimandrit în 1946.

Între anii 1945-1947 a fost preot slujitor, iar apoi mare Eclesiarh la Catedrala Mitropolitană din Iași și Exarh al mănăstirilor din Arhiepiscopia Iașilor (1946-1948). În această perioadă a urmat cursurile Facultății de Litere și Filozofie din Iași.

În data de 28 februarie 1950 a fost ales în funcția de episcop-vicar patriarhal cu titlul Botoșăneanul, iar la data de 5 martie 1950 a fost instalat.

În timpul cât a fost episcop vicar patriarhal, părintele Teoctist a fost și secretar al Sfântului Sinod, rector al Institutului Teologic Universitar din București (1950-1954) și a condus diferite sectoare din cadrul Administrației Patriarhale.

Activitate pastorală

În data de 16 septembrie 1962 a fost instalat ca Episcop la Arad (ales la data de 28 iulie) unde a păstorit 10 ani (între decembrie 1969 – decembrie 1970, locțiitor de Episcop la Oradea).

La 25 februarie 1973 a fost înscăunat în funcția de Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei (28 ianuarie)

9 octombrie 1977 este data la care părintele Teoctist este în demnitatea de Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Sucevei (ales la 25 septembrie)

Începând cu luna iulie a anul 1980 și până în ianuarie 1982 a îndeplinit și funcția de locțiitor de Mitropolit al Ardealului.

După moartea Patriarhului Iustin (31 iulie 1986) a devenit locțiitor de Patriarh

La data de 9 noiembrie 1986 a fost ales, iar la 16 noiembrie a fost întronizat ca Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

În perioada 7-9 mai 1999 Patriarhul Teoctist a primit la București vizita Sanctității Sale Papa Ioan Paul al II-lea.

Curăția inimii în tradiția răsăriteană

Urmare din pagina 1

Tot Sfântul Marcu Ascetul îl numește pe Dumnezeu „cititorul inimilor”, iar avva, Isaia Pustnicul (sec. IV) spune că numai Dumnezeu poate cunoaște adâncurile inimii noastre. (*Filocalia Românească*, vol. XII). Nimeni nu poate cuprinde pe deplin inima celuilalt, iar acest lucru ne interzice să-i judecăm pe ceilalți (Matei 7, 1; Luca 6, 37; Ioan 7, 24). Poate cineva să întreprindă o cercetare dreaptă, asemenea lui Dumnezeu? Căci „inima omului este adâncă înlăuntrul lui” (Palmul 63, 17).

Concluzionând cele expuse mai sus, vedem că inima, în spiritualitatea patristică răsăriteană, cu preponderență în spiritualitatea ascetică, reprezintă centrul ființei umane. Fiind centrul ființei umane, organul prin care mințile se înalță spre Dumnezeu, este firesc să fie asaltată în permanență de demoni. Demonii acționează ca și cum ar cunoaște ce se află în mintea și inima noastră, dar în fapt numai Dumnezeu deține această cunoaștere. Astfel mintea, este asaltată cu tot felul de gânduri, care încearcă să se furișeze în inimă. Aceste gânduri, trebuie alungate pentru că ele reprezintă punctul de pornire al unei patimi. Consimțământul sufletului cu gândurile păcătoase nu este altceva decât înlănțuirea inimii fără voia ei, ținutarea sufletului de obiectul sau gândul ce l-a mișcat din început, care-l face să piardă starea de har și neprihănire. Urmează apoi lupta; ea este o egalitate de puteri, pe care le întrebuințezi pentru a combate un dușman; astfel că un angajat în luptă poate, după voință, să biruie sau să fie biruit. Dar odată biruit, se ajunge la patimi, care prind rădăcini tot mai adânci în inima noastră, călăuzind treptat sufletul într-un fel de obișnuință a păcatului.

Așadar, dintru început inima trebuie păzită de gânduri rele, de ispite, pentru a nu se ajunge la patimă. În mod asemănător sfătuiește și *Limonariul*, care zice: „Fă-te portar al inimii tale și vezi ca nici un străin să intre într-însa, pururea întrebând: ești de-ai noștri ori de-ai vrășmașului” (Ioan Moshu, *Limonariu sau Livada duhovnicească*, Alba Iulia, 1991). Aceeași lucru spune și avva Orsisi: „Socotesc că dacă un om nu-și va păzi inima sa bine, vrășmașul va găsi loc în ea și-l va supăra pe acela” (*Patericul*, Alba Iulia, 1993).

În legătură cu efectul demonilor asupra inimii, rezultatul atacurilor lor este cel mai adesea împietrirea inimii. Anumiți autori se referă la aceasta ca la un fel de „nesimțire”; alții înclină să vorbească despre o „îngroșare” a inimii. Ioan Scărarul preferă de obicei noțiunea de „împietrire”, Sfântul Marcu Ascetul în lucrarea sa *Despre legea duhovnicească* (*Filocalia Românească*, vol. I), în continuarea ideii mai sus expuse afirmă: „Celui învățat la inimă nu-i folosește cuvântul mai adânc cunoștinței, căci unul ca acesta nu primește un alt înțeles al pocăinței, afară de cel al spaimii”. Sfântul Ioan Casian în *Instituții* sau *Regulile monahale* numește această stare a inimii „cordis gravitas”; avva Isaia Pustnicul o definește ca „insensibilitate”, iar Sfântul Grigorie Palama ca „învârtoșare”.

În această stare inima se împietrește, devenind incapabilă să mai simtă delicatețea prezenței lui Dumnezeu. Pentru a redobândi această simțire, inima trebuie să redevină „înmuiată”, adică curată. Literatura ascetică preia această idee din cartea profetului Iezechiel, care

identifică lucrarea lui Dumnezeu cu „înmuierea” inimii învățate: „Vă voi da inimă nouă și duh nou vă voi da; voi lua din trupul vostru inima cea de piatră și vă voi da inimă de carne”. (Iezechiel 36, 26).

Sunt multe mijloacele prin care demonii împietresc inima, motiv pentru care omul trebuie să fie atent. Cea mai deasă ispită este lăcomia. Aceasta este o patimă de care este greu să ne păzim. Lăcomia are o însușire de a înșela în mod natural, pentru că, prin firea noastră, avem nevoie de hrană sau alte lucruri pentru a ne susține fizic.

Starea de împietrire face ca inima să sufere. Prin natura ei, inima îl caută pe Dumnezeu, dar nu se întâlnește decât cu propria ei învățare, de care numai Dumnezeu ne poate scăpa. Inima îl caută pe Dumnezeu, strigând îndurerată după El și negăsindu-L „se tânguiește cu durere” ne spune din nou Sfântul Ioan Sinaitul.

O astfel de „întristare sfântă” veghează și păzește efectiv inima de ispite și implicit de împietrire, căci „inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi” (Psalmul 50, 18).

Inima curată devine lăcașul lui Dumnezeu și aceasta pentru că inima este adâncimea (*Psalmul* 63, 7) unde omul se poate întâlni personal cu Dumnezeu, așa cum o persoană o întâlnește pe alta. Sfântul Macarie Egipteanul (†390) în *Omiliile* sale susține că „dacă inima dorește neîncetat pe Dumnezeu, atunci Dumnezeu este Domnul inimii” (P.S.B., Vol. 34, București 1992). Sfântul Simeon Noul Teolog (†1022) vorbește despre o „sălășuire a dumnezeirii” în inimă, iar mai târziu sihaștri precum Ignatie și Calist Xantopol scriu despre inimă ca „cer în care locuiește Hristos” (*Filocalia Românească*, vol. VIII).

Ființa omenească este „o lume în lume” potrivit Sfântului Nil Ascetul (*Filocalia Românească*, vol. I), concept dezvoltat și de Sfântul Simeon Noul Teolog, care la rândul său preia acest termen de la Sfântul Grigorie Teologul (†390). Însă definirea omului ca microcosmos este foarte veche și poate fi urmărită mergând până la Filon, marele filosof din Alexandria (sec. I). Prin extensiunea acestui concept inima omenească cuprinde nivelurile subconștientului, conștientului și supraconștientului. Și cităm iarăși din *Omiliile* macariene: „Acolo în inimă se află Dumnezeu, acolo îngerii, acolo viața și Împărăția, acolo lumina și Apostolii, acolo sunt vistieriile harului, acolo se află toate”. Inima, așadar, nu este numai microcosmos care conține lumea întreagă, ci și un mijlocitor între firea omenească și cea dumnezeiască.

Dacă inima este lăcaș a lui Dumnezeu, atunci în mod firesc ea devine o „simțire permanentă a dumnezeirii” (Sfântul Diadoh al Foticeii, *Filocalia Românească*, vol. I). A te afla în prezența lui Dumnezeu este un mod de viață care nu cunoaște întreruperi. „Prezența dumnezeiască răspândește credință, făcându-l pe cel care o caută, stâlp de neclintit” (Sfântul Ioan Scărarul, *Scara*, *Filocalia Românească*, vol. IX). Nimeni nu poate cuprinde și nici vorbi cu Dumnezeu dacă nu pricepe mai întâi că Dumnezeu este deja prezent în inimă. Pentru Dumnezeu „a fi” înseamnă „a fi prezent”, iar această prezență este percepută cu ajutorul unei „inimi drepte” (Psalmul 7, 10), „netulburată” (Ioan 14, 1).

„Dacă ai inimă poți să te mântuiești!”, spune avva Pamvo (*Patericul*, Alba Iulia 1993).

Schimbarea la Față a Domnului prăznuită la Mănăstirea Hodoș-Bodrog

STIRI

În ziua praznicului Schimbării la Față a Domnului, obștea monahală, în frunte cu Părintele Grigorie Timiș, starețul mănăstirii, soborul preoților și diaconilor slujitori și mulțimea de pelerini, au întâmpinat pe Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, care a poposit ca în fiecare an, pentru a săvârși Sfânta Liturghie arhierască, cu prilejul hramului Paraclisului de iarnă al Sfintei Mănăstiri Hodoș-Bodrog.

Cu acest prilej, chiriarhul a adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură pus sub titlul „Înfrumusețarea ființei omenești” (pe baza citirilor scripturistice ale praznicului: II Petru 1; Mt. 17) – îndemn al numirii praznicului Schimbării la Față, Mântuitorul arătând, pe măsura înțelegerii omenești, slava Chipului dumnezeiesc după care a fost creat omul. Unirea firii omenești cu cea dumnezeiască în Persoana Mântuitorului, arată posibilitatea atingerii țintei vieții creștine, asemănarea cu Creatorul. Pelerinajul de hramul sfintei mănăstiri este un prilej de reflecție pentru credincioși asupra mijloacelor de urmat în scopul arătat după exemplul vieții și învățaturii Mântuitorului, a arătat Înaltpreasfinția Sa.

La finalul slujbei a fost rostită rugăciunea la gustarea strugurilor, după cum este rânduiala bisericească pentru ziua de 6 august.

După săvârșirea Sfintei Liturghii, Înaltpreasfinția Sa, împreună cu soborul de preoți și diaconi, a oficiat o slujbă de pomenire pentru vrednicul de amintire episcop al Aradului, Visarion Aștileanu, la 36 de ani de la trecerea la cele veșnice, în anul 1984, tocmai la acest

mare praznic. La finalul acesteia, Chiriarhul arădean a evocat prin cuvinte alese personalitatea vrednicului ierarh care a păstorit Eparhia Aradului mai bine de un deceniu (ales 10 iunie 1973, înscăunat la 26 august 1973 – trecut la cele veșnice la 6 august 1984). De asemenea, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei a adăugat că săvârșind pomenirea înaintașilor reînnoim datoria de a le urma pilda continuând tradiția ostanelilor pentru frumoase împliniri.

Episcopul Visarion este înmormântat în cripta episcopală de la Mănăstirea Hodoș-Bodrog, alături de alți ierarhi arădeni.

Părintele stareț Grigorie Timiș a mulțumit Întâistătorului Arhiepiscopiei Aradului, Înaltpreasfințitului Părinte Timotei, în numele viețuitorilor mănăstirii și al soborului preoților slujitori și credincioșilor veniți să participe la Sfânta Liturghie.

Praznicul Schimbării la Față a Domnului, la Paraclisul Facultății de Teologie din Arad

Pe calea postului către Adormirea Maicii Domnului aflându-ne, ne rugăm astăzi Dăătorului de lumină, fiecare în parte și toți împreună, să „Strălucească și nouă, păcătoșilor, lumina cea pururea fiitoare, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu”.

La doar câteva zile după ce din Cuvântul Evangheliei din Duminica a 8-a după Rusalii și prima din Postul Adormirii Maicii Domnului, Mântuitorul îi îndemna pe Apostoli să dea să mănânce oamenilor după ce a înmulțit pâinile, simbol mai mult decât evident al Sfintei Euharistii, astăzi, în ziua Schimbării la Față a Domnului, Dumnezeu Tatăl spune Apostolilor prezenți pe Muntele Taborului, iar prin ei și nouă: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit; de Acesta să ascultați!”.

Se schimbă la Față în prezența celor trei Apostoli cărorora se adaugă Moise și Ilie, aceștia aud mărturia iubirii și cuvântul de ascultare de la Tatăl, iar Mântuitorul, apropiindu-se de ucenicii căzuți cu fața la pământ îi atinge și le spune „Sculțați-vă și nu vă temeți!”.

Ascultați, sculțați-vă și nu vă temeți, s-a auzit astăzi în toate bisericile, catedralele și sufletele aflate pe cale

spre propria schimbare la față. Și s-a auzit și în Paraclisul Facultății de Teologie din Arad, acolo unde, Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, a săvârșit Sfânta Liturghie Arhierască, în zi de mare sărbătoare. A slujit, s-a împreună-rugat cu cei prezenți, a purtat rugăciunile spre Înalțul Cerului și a așezat la sufletele tuturor întâlnirea Dumnezeu Fiului cu Dumnezeu Tatăl pe Muntele Taborului, întâlnire care a transformat iubirea în lumină.

Cuvântul Ierarhului: Schimbarea la Față – viața în lumina dumnezeiască

„Praznicul Schimbării la Față a Mântuitorului nostru Iisus Hristos (Matei 17, 1-9) face parte dintre sărbătorile noastre mari, închinare Domnului Hristos și cuprinde cele mai delicate și nepătrunse probleme din teologia creștină.

Este un act care se consumă în Dumnezeu, de aceea trebuie o minte dumnezeiască pentru a pătrunde sensurile minunii de pe Tabor. Astfel, apelăm la învățătura Sfinților Părinți ai Bisericii pentru a înțelege evenimentul sărbătorit astăzi.

Schimbarea la Față a avut loc la limita de sus a pământului și cea de jos a cerului, acolo unde se întâlnesc cerul și pământul. Actul în sine nu are limite, pentru că la Dumnezeu nu există limite. Dumnezeu nu pune hotar decât numai lumii fizice. Schimbarea la Față este dimensiunea dumnezeiască a lumii fizice create de Dumnezeu.

Știm cu toții că fața exprimă omul, fața este oglinda sufletului. O schimbare la față este o schimbare a sufletului. Însă nu este cazul la Mântuitorul Hristos de schimbare a feței în sensul celei de care vorbim noi.

Tradiția creștină spune că Domnul Hristos avea o față plăcută, frumoasă cu trăsături ferme și echilibrate, și își schimba fața de la o întâlnire la alta, în funcție de cel cu care se întâlnea.

Schimbarea la Față (în limba greacă se spune metamorphosis) este o situație a Domnului Iisus Hristos într-o lumină imaterială, în lumina dumnezeirii.

La acest eveniment au participat doar trei dintre ucenicii Domnului și anume Petru, Iacob și Ioan, dar s-au arătat și Moise dimpreună cu Ilie.

De ce doar aceste persoane au avut prilejul să fie de față la momentul de pe Muntele Tabor? Fiindcă Petru era cel mai deschis în a accepta orice minune care venea de la Mântuitorul Hristos, având o inimă capabilă să cuprindă și cerul și pământul; Iacob era capabil de jertfă și va fi primul apostol martir; Ioan este cel care va interpreta teologic faptele și învățătura Domnului Hristos în Evanghelia Sa. Despre Moise și Ilie știm din Vechiul Testament faptele și învățătura lor, însă apariția lor în jurul Fiului lui Dumnezeu, ne descoperă faptul că El este mai mare decât ei.

Pe Muntele Tabor, la înălțime, S-au întâlnit Dumnezeu Tatăl cu Dumnezeu Fiul. Motivul întâlnirii este iubirea Fiului pentru Tatăl. Această iubire s-a transformat în lumină, iubire care înviază morții, care vindecă pe toți, iubire care luminează necunoștința. Este o întâlnire în văzut și asta înseamnă că văzutul s-a ridicat până la limita nevăzutului. Iisus Hristos își descoperă dumnezeirea înainte de Înviere, ca ucenicii să știe cu adevărat cine este Mesia. Evenimentele dinainte și de după momentul

Schimbării la Față oferă posibilitatea înțelegerii în context a motivelor transfigurării Domnului pe Tabor.

„Acesta este Fiul Meu cel iubit, în care am binevoit; pe Acesta ascultați-L!”, spune Dumnezeu Tatăl la întâlnirea de pe Tabor. Ascultarea învățăturii Domnului Hristos și punerea ei în practică, ne dă posibilitatea împărtășirii din lumina necreată a Preasfintei Treimi.

Suntem invitați să contemplăm dumnezeirea Fiului lui Dumnezeu în lumina vieții creștine pentru a ne bucura de darurile primite de la Dumnezeu prin Biserică.

Să ne descoperim pe noi în fața lui Dumnezeu și să acceptăm invitația la schimbarea noastră interioară, la schimbarea atitudinii față de Creator, de Biserică, de oameni și de lume, luminați de harul Duhului Sfânt.”, a spus Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul.

Schimbarea la Față, 6 august 2020, și o invitație la schimbare interioară, prin ascultare și ridicare fără teamă din cele ce ne îndepărtează de Calea spre Acasă. O schimbare a neliniștii în liniște, a tristeții în bucurie, a păcatului în cale lăuntrică de îndreptare, a lacrimilor neputinței în lacrimi pline de nădejde, a dorinței de a avea cât mai multe cu bucuria de a fi „fii ai Luminei”... toate adăpostite în „colibele” faptelor bune construite pe Taborul dragostei interioare, care să grăiască pentru noi „Doamne, bine ne este nouă aici!”

PS Părinte Emilian Crișanul a sfințit Centrul Medical MedLife Genesys din Orașul Pâncota

Marti, 4 August 2020, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte, Timotei, Arhiepiscop al Aradului, Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul, însoțit de părintele Gheorghe Gligor, vicar eparhial, a săvârșit slujba de sfințire a Centrului Medical MedLife Genesys din Orașul Pâncota, realizat de Primăria Orașului Pâncota, prin mijlocirea și implicarea Parohiei Ortodoxe Pâncota.

Slujba de sfințire s-a desfășurat în prezența autorităților locale, a domnului primar Dan-Ștefan Pocișer, a reprezentanților MedLife și a preoților din oraș: Pr. Ardelean Flavius și Pr. Doca Leonardo.

Cu acest prilej, PS Părinte Emilian le-a dăruit reprezentanților Centrului o icoană cu Sfântul Luca al Crimeei, în semn de prețuire și de binecuvântare.

Centrul le va asigura locuitorilor din întreaga zonă aproximativ 20000 de persoane, accesul la o serie de servicii medicale și analize de laborator. Specializările disponibile în noul Centru sunt: Neurologie, Ginecologie, ORL, Psihiatrie, Dermatovenerologie și Cardiologie. În cadrul Centrului, câteva persoane defavorizate vor beneficia de servicii medicale gratuite, potrivit protocolului din cadrul parteneriatului realizat între Primărie, MedLife și Parohie.

Umblarea pe mare, în tâlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Domnul Iisus Hristos după ce a trimis oamenii acasă, S-a urcat în munte, să se roage, căci aici era locul cel mai propice rugăciunii: în singurătatea naturii, unde nimeni nu îl deranja.

Era deja seară și era singur, ucenicii erau în mijlocul mării cu corabia care era înconjurată de valuri, căci vântul, sufla puternic. Era furtună puternică. Dar Iisus nu era cu ei. Se făcuse noapte și frica îi cuprinsese și mai puternic. Și inima lor îl dorea mai mult ca oricând pe Iisus alături de ei.

De aceea Iisus vine la ei, mergând pe mare în a patra strajă a nopții. Iisus dorea să îi învețe pe apostoli bărbăția. Dar tocmai când l-au văzut pe Iisus, frica lor a fost mai accentuată, deoarece nu l-au văzut într-o asemenea ipostază, și credeau că este o nălucă. Ucenicii au început să strige. Dumnezeu dorește ca oamenii fie curajoși indiferent de ispite sau greutăți. Iov a suferit necazuri și i s-au mai adăugat și ocările prietenilor. Era o suferință cumplită și el trebuia să rămână curajos în încercări și neclintit în credință. La fel Avraam, trebuia să rămână curajos și ascultător față de Dumnezeu, chiar dacă i se cere jertfirea unicului și preaiubitului său fiu.

Dar, după ce spaima ucenicilor crescuse, strigând după ajutor, Iisus, li se descoperă: „Îndrăzniți, Eu sunt, nu vă temeți!” (Matei 14, 27). Petru îi spune: „Doamne, dacă ești Tu, poruncește să vin la Tine pe apă.” (Matei 14, 28). Petru nu are răbdare să meargă cu corabia odată cu ceilalți ucenici și aceasta arată iubirea și credința lui. „Iar El i-a zis: Vino!” Și coborându-se Petru din corabie, a mers pe apă și a venit la Iisus. Dar văzând vântul tare, s-a înfricoșat și începând să se scufunde, a strigat zicând: „Doamne, scapă-mă!” Și îndată Iisus, întinzând mâna, l-a apucat și i-a zis: „Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?” (Matei 14.29-31).

După ce Iisus a demonstrat că are putere asupra mării, potolind-o, a făcut o minune și mai mare: a mers pe apă. Când ucenicii se apropiau cu corabia de țarm, Iisus s-a urcat în corabie. Petru s-a bucurat că merge la Iisus și a învins primejdia cea mare, dar a fost înfrânt de una mică: de vânt. Așa cum în realitate uneori oamenii reușesc în fapte mari, dar sunt înfrânți de cele mai mici. Credința te ține aproape de Dumnezeu. Există o diferență mare între dascăl și ucenic. Iisus îi întinde mâna lui Petru. Petru nu a avut destul credință! „Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit!”

Vântul a încetat când au intrat în corabie. Și oamenii din corabie s-au minunat: „Cine este omul acesta, că și vânturile și marea ascultă de El?” (Matei 8, 27) și au cunoscut că Iisus este Fiul lui Dumnezeu: „Iar cei din corabie venind I s-au închinat Lui, zicând: „Cu adevărat Fiul lui Dumnezeu ești!” (Matei 14, 33).

Apoi Iisus pleacă în pământul Ghenizaretului și oamenii văzându-L au venit să se atingă de poalele hainelor Lui, și toți câți se atingeau se vindecau. Mulți bolnavi au venit la Iisus și mulți au fost vindecați spun Sfinții Evangheliști, căci nu mai trebuia să meargă la casele lor, sau să pună mâna pe capurile lor, ci doar să se atingă de El, așa cum i-a învățat femeia cu scurgere de sânge. Noi azi putem chiar să-L mâncăm pe Iisus, putem să ne apropiem de Iisus prin Sfânta Împărtășanie și El va fi cu noi în vecii vecilor.

Să participăm așadar la Cina cea de Taină la care Domnul a mâncat, la ospățul divin, oferit în dar cu bucurie spre mântuire, cu inimă curată și împăcați cu toți oamenii.

Când ne botezăm, când Dumnezeu ne renaște prin baia botezului, Dumnezeu ne-a înfiat și de atunci noi îl numim pe Dumnezeu Tată. „Și tată al vostru să nu numiți pe pământ, că Tată al vostru unul este, Cel din ceruri” (Matei 23, 9), deci nici un tată de pe pământ nu este mai presus decât Tatăl nostru cel din Ceruri.

Dumnezeu ne-a învrednicit să fim copiii Lui, El s-a dat jertfă pe Cruce pentru noi, ca un miel. Deci noi suntem lupii cei flămânzi, iar Mielul ni se dă ca mâncare, ca să putem trăi. Aceasta este o Taină a păcii, a bunătații și a iubirii și la fiecare Sfântă Liturghie trebuie să ne amintim de binefacerile și binecuvântările pe care ni le-a dat Dumnezeu. De aceea trebuie să-I mulțumim pentru toate!

Fă-ți sufletul de aur și nu-l lăsa ruginit de intemperiiile vieții și apropie-te de Masa cea mai de preț, căci Iisus a zis: „Acesta este Trupul meu!” și nicidecum „Acesta simbolizează Sângele Meu”. Dacă vrem un suflet curat să nu uităm că Hristos nu are nevoie de haine de mătase în Biserica Sa, atât timp cât afară sunt oameni flămânzi, goi și fără adăpost! Să nu uităm cuvintele Mântuitorului: „Căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc, însetat am fost și Mi-ați dat să beau, străin am fost și M-ați primit, gol am fost și M-ați îmbrăcat, bolnav am fost și M-ați cercetat, în temniță am fost și ați venit la Mine.” (Matei 25, 35-36).

Să nu uităm că milostenia curățește păcatele: „Dați milostenie și toate vor fi curate” spune Iisus. (Luca 11, 41), căci milostenia e mai mare decât jertfa: „Milă voiesc, iar nu jertfă.” (Osea 6, 6; Matei 9, 13), ea deschide Porțile Raiului: „Rugăciunile tale și milosteniile tale s-au suit spre pomenire înaintea lui Dumnezeu.” (Fapte 10, 4).

În concluzie să semănăm cu bucurie faptele de milostenie ca să secerăm roade bogate și astfel să avem parte de bunătațile ce au să fie cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia să-I fie slava în vecii vecilor Amin!

Prof. Amalia STANA

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte de onoare: ÎPS. Dr. TIMOTEI SEVICIU, Arhiepiscop al Aradului
 Redactori coordonatori: Pr. IOAN TULCAN, Pr. CRISTINEL IOJA
 Secretari de redacție: Pr. ADRIAN MURG, Pr. CAIUS CUȚARU,
 SORIN GHEORGHE SĂPLĂCAN
 Administrație: Pr. FILIP ALBU, Pr. LUCIAN FARCAȘIU

Articolele și corespondența se trimit pe adresa redacției:

Str. Academia Teologică, nr. 9, Arad
 Tel/Fax: 0257-285.855, calea.mantuirii@yahoo.com
 Tipărit la Poudique srl Arad.
 ISSN: 1582-1951; Preț: 1 leu
 Costul unui abonament este de 50 lei anual.